

## Arbetsordning för kommunfullmäktige

Utöver vad som anges i kommunallagen ska följande gälla.

### **Antalet ledamöter och ersättare (5 kap.1-4 §§ KL)**

#### **1 §**

Fullmäktige har 61 ledamöter.

Bestämmelser om antal ersättare finns i vallagen (2005:837, 14 kap. 16 §)

### **Presidium (5 kap. 6 § KL)**

#### **2 §**

Det år, då allmänt val till kommunfullmäktige har ägt rum, väljer nyvalda fullmäktige bland ledamöterna en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande (presidium). Valet av presidium skall förrättas vid sammanträde före utgången av november månad.

Vice ordförandena ska biträda ordföranden i uppgiften att planera och leda sammanträdet i den mån ordföranden anser att det behövs.

Presidiet väljs för fullmäktiges löpande mandatperiod.

#### **3 §**

Till dess att valet av presidium förrättats, tjänstgör som ordförande den, som varit ledamot av fullmäktige längst tid (ålderspresidenten).

Om flera ledamöter har lika lång tjänstgöringstid, skall den äldste av dem vara ålderspresident.

**4 §**

Om ordföranden eller någon av vice ordförandena avgår från sin presidiepost, väljer fullmäktige snarast möjligt annan ledamot i den avgångnes ställe för återstoden av tjänstgöringstiden.

Om samtliga i presidiet skulle vara förhindrade att fullgöra uppdraget, fullgör ålderspresidenten ordförandens uppgifter.

**Fullmäktiges sammanträden (5 kap. 7-10 §§ KL)****5 §**

För varje år bestämmer fullmäktige dag och tid för de ordinarie sammanträdena.

Det år, då allmänt val till kommunfullmäktige har ägt rum, sammanträder nyvalda fullmäktige första gången senast i början av november månad.

Ålderspresidenten kallar till det första sammanträdet efter samråd med kommunstyrelsens presidium vad gäller tid och plats för sammanträdet.

**6 §**

Extra sammanträde avhålls vid tidpunkt, som ordföranden bestämmer efter samråd med vice ordförandena.

En begäran om extra sammanträde skall göras skriftligen hos ordföranden och skall innehålla uppgift om det eller de ärenden, som man önskar få behandlade vid sammanträdet. Extra sammanträde skall avhållas om kommunstyrelsen eller minst en tredjedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller om ordförande anser att det behövs.

**7 §**

Om det finns särskilda skäl för detta, får ordföranden efter samråd med vice ordförandena ställa in ett sammanträde eller ändra dagen eller tiden för sammanträdet.

Om ordföranden beslutar att ett sammanträde skall ställas in eller att dagen eller tiden för ett sammanträde skall ändras, låter ordföranden snarast underrätta varje ledamot och ersättare om beslutet. Uppgift om beslutet skall snarast tillkännages på lämpligt sätt.

**8 §**

Fullmäktige sammanträder på den plats, som ordföranden bestämmer.

**9 §**

Fullmäktige bestämmer i vilken utsträckning uppgift om de ärenden, som skall behandlas vid sammanträdet, skall införas i ortstidning och webbplats.

Ordföranden kan begränsa annonseringen i undantagsfall.

**10 §**

Om fullmäktige inte hinner slutföra ett sammanträde på den utsatta sammanträdesdagen före kl. 23.00, kan fullmäktige besluta att förlänga tiden för sammanträdet.

Fullmäktige kan också besluta att avbryta sammanträdet och att hålla fortsatt sammanträde en senare dag för att behandla de ärenden, som återstår. I sådant fall beslutar fullmäktige genast när och var sammanträdet skall fortsätta.

Om fullmäktige beslutar att hålla fortsatt sammanträde, utfärdar ordföranden en kungörelse om det fortsatta sammanträdet på vanligt sätt. Dock behöver någon kungörelse inte utfärdas, om sammanträdet skall fortsätta inom en vecka. I sådant fall låter ordföranden underrätta de ledamöter och ersättare, som inte är närvarande när sammanträdet avbryts, om tiden och platsen för det fortsatta sammanträdet.

**Ärenden och handlingar till sammanträdena****11 §**

Kommunstyrelsens och övriga nämnders förslag till beslut eller yttrande i de ärenden, som tagits in i kungörelsen, bör tillställas varje ledamot och ersättare före sammanträdet.

Ordföranden bestämmer i vilken omfattning övriga handlingar i ett ärende skall tillställas ledamöter och ersättare före sammanträdet.

Sammanträdeshandlingarna skall distribueras till ledamöter och ersättare samtidigt med kungörelsen, om inte särskilda skäl föranleder annat förfarande.

Handlingarna i varje ärende skall finnas tillgängliga för allmänheten i sammanträdeslokalen under sammanträdet.

Interpellationer skall tillställas samtliga ledamöter och ersättare senast vid det sammanträde vid vilket de avses bli framställda.

### **Anmälan av hinder för tjänstgöring och inkallande av ersättare**

(5 kap. 12-17 §§ KL)

#### **12 §**

Ledamot, som är hindrad att delta i sammanträde eller del av sammanträde, skall snarast anmäla detta till fullmäktiges sekreterare. Ordföranden eller sekreteraren låter kalla in den ersättare, som står i tur att tjänstgöra.

Även ersättare bör anmäla förhinder att närvara vid sammanträde.

#### **13 §**

Om en ledamot uteblir från ett sammanträde eller hinder uppkommer för en ledamot att vidare delta i pågående sammanträde, kallar ordföranden in den ersättare, som är tillgänglig och som står i tur att tjänstgöra.

Ledamot är skyldig att anmäla till sekreteraren om ledamoten avbryter sin tjänstgöring.

#### **14 §**

Ordföranden bestämmer när en ledamot eller en ersättare skall träda in och tjänstgöra under pågående sammanträde. Endast om särskilda skäl föreligger bör inträde ske under pågående handläggning av ett ärende.

Särskild ordning föreligger vid budgetsammanträdet där inträde kan ske under pågående budgetärende..

**Fullmäktiges placering****15 §**

Vid fullmäktiges sammanträden intar ordföranden samt förste och andre vice ordförandena plats vid ordförandebordet. Övriga platser intas av fullmäktige partivís och i den ordning som partierna föreslår.

För ersättarna skall särskilda platser vara reserverade. Ersättare, som tjänstgör, intar dock den frånvarande ledamotens plats. För ersättare, som tjänstgör för ordförande eller vice ordförande, skall särskild plats anvisas.

En uppropslista skall upprättas, på vilken ledamöterna står angivna i samma ordning, som gäller för placeringen i sammanträdeslokalen. Ersättarna står angivna partivís i den ordning, som de upptagits i länsstyrelsens protokoll från röstsammanräkningen.

**Upprop****16 §**

I början av varje sammanträde låter ordföranden förrätta upprop enligt uppropslistan. Uppropslistan, som visar vilka ledamöter och ersättare som tjänstgör, skall finnas tillgänglig under hela sammanträdet. Kommunsekreteraren får genomföra upprop och efter ordförandens godkännande kalla in tjänstgörande ersättare.

Upprop förrättas också i början av varje ny sammanträdesdag vid fortsatt sammanträde och när ordföranden anser att det behövs.

Ledamot eller ersättare, som infinner sig vid sammanträdet efter det att uppropet avslutats, skall anmäla sig hos sekreteraren. Ledamoten inträder därefter till tjänstgöring från nästa ärende.

Ledamot och ersättare, som avser att lämna sammanträdet, skall först anmäla detta till sekreteraren.

**Justering av protokoll** (5 kap. 61 § KL)**17 §**

Ordföranden bestämmer tid och plats för justering av sammanträdesprotokollet.

Sedan upprop förrättats enligt 16 §, väljer fullmäktige två ledamöter att tillsammans med ordföranden justera sammanträdesprotokollet och att i förekommande fall biträda ordföranden vid röstsammanräkningar.

**Turordning för handläggning av ärendena****18 §**

Fullmäktige behandlar ärendena i den ordning, som de har upptagits i kungörelsen.

Fullmäktige kan dock besluta om ändrad turordning för ett eller flera ärenden.

Ordföranden bestämmer när under ett sammanträde ett ärende, som inte finns upptaget i kungörelsen, skall behandlas. (Kan avse brådskande ärende, som fullmäktige enhälligt beslutat att ta upp till behandling.)

Fullmäktige får besluta att avbryta handläggningen av ett ärende för att senare under sammanträdet återuppta ärendet till behandling.

**Yttranderätt vid sammanträdena** (4 kap. 18 § första stycket och 19 §, 5 kap. 21-22 §§ samt 31, 53 och 56 §§ KL)**19 §**

Ordförandena och vice ordförandena i en nämnd eller en gemensam nämnd, vars verksamhetsområde ett ärende berör, får delta i överläggningen i ärendet. Detta gäller dessutom ersättare i fullmäktige, som även är gruppledare i en nämnd.

Ordföranden och vice ordförandena i en fullmäktigeberedning får delta i överläggningen, när fullmäktige behandlar ett ärende som beredningen har handlagt.

Styrelsens ordförande i ett sådant företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ KL får delta i överläggningen när fullmäktige behandlar ett ärende som berör förhållandena i företaget.

## **20 §**

En ersättare i fullmäktige, som väckt en motion som tjänstgörande ersättare, har rätt att yttra sig vid överläggningen när en sådan behandlas, även om ersättaren då inte tjänstgör.

Fullmäktige bestämmer när förtroendevald som inte är ordförande eller vice ordförande i en nämnd eller en gemensam nämnd får besvara en interpellation eller en fråga.

Vid behandling av interpellationer får samtliga ledamöter och ersättare i fullmäktige delta i debatten.

## **21 §**

Kommunens revisorer får delta i överläggningen, när fullmäktige behandlar revisionsberättelsen och årsredovisningen.

Revisorerna får också delta i överläggningen, när fullmäktige behandlar ett ärende, som rör revisorernas granskning eller egen förvaltning.

## **22 §**

Ordföranden låter efter samråd med vice ordförandena i den utsträckning som det behövs kalla ordförandena och vice ordförandena i nämnderna, gemensamma nämnder, fullmäktigeberedningar, revisorerna samt anställda hos egen eller samverkande kommun för att lämna upplysningar vid sammanträdena. Det samma gäller utomstående sakkunniga.

Om fullmäktige inte beslutar annat, bestämmer ordföranden efter samråd med vice ordförandena i vilken utsträckning de, som har kallats in för att lämna upplysningar på sammanträdet, får yttra sig under överläggningarna.

**Talarordning samt ordningen vid sammanträdena****23 §**

Den, som har rätt att delta i fullmäktiges överläggningar, får ordet i den ordning han eller hon anmält sig och blivit uppropad.

Talartiden begränsas till tre minuter per anförande. Fullmäktiges ordförande har rätt att bestämma undantag från talartiden. Den som har rätt att delta i överläggningarna får göra ett obegränsat antal anföranden.

Den, som deltar i fullmäktiges överläggningar, har i vissa fall också rätt till ett kort inlägg på högst två minuter för replik med anledning av vad en talare anför. Inlägget görs i så fall omedelbart efter en talare, som har ordet, då begäran om att få göra inlägget framställs. Vid ett replikskifte medges högst två repliker per person. Replikrätten tillkommer den person eller de personer, som talaren i sitt anförande direkt riktat sig till eller åsyftat, och i förekommande fall till en företrädare för ett parti, som talaren refererat till. Ordföranden kan för särskilt fall besluta att utvidga replikrätten. I övrigt får ordet begäras i sedvanlig ordning.

Om någon i sitt anförande skulle avlägsna sig från ämnet och inte efter tillsägelse av ordföranden rättar sig, får ordföranden ta ifrån talaren ordet. I övrigt får ingen avbryta en talare under hans anförande.

Ordföranden kan utvisa den, som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse.

Uppstår oordning, som inte kan avstyras, får ordföranden ajournera eller upplösa sammanträdet.

**Yrkanden****24 §**

När fullmäktige har förklarat överläggningen i ett ärende avslutad, går ordföranden igenom de yrkanden, som har framställts under överläggningen, och kontrollerar att de har uppfattats rätt.

Ordföranden befäster genomgången med ett klubbslag. Därefter får inget yrkande ändras, läggas till eller återtas, om inte fullmäktige enhälligt beslutar att medge det.



Ett yrkande som en ledamot framställer under överläggningen skall avfattas skriftligen och överlämnas till ordföranden. Undantagna är bifall eller avslag på framställda yrkanden och yrkanden om bordläggning eller återremiss utan särskild motivering,

#### **Deltagande i beslut** (4 kap. 20 § första st. KL)

##### **25 §**

Ledamot, som avser att avstå från att delta i ett beslut, skall anmäla detta till ordföranden, innan beslutet fattas.

En ledamot, som inte har gjort en sådan anmälan, anses ha deltagit i beslutet, om fullmäktige fattar beslut med acklamation.

#### **Omröstningar** (4 kap. 20 § andra st. samt 5 kap. 42-44 §§ KL)

##### **26 §**

När omröstningar genomförs, biträds ordföranden av de två ledamöter, som utsetts att justera protokollet.

Vid omröstning avger ledamöterna sina röster från sin angivna plats i fullmäktigesalen enligt uppropslistan eller med hjälp av en voteringsanläggning.

Tjänstgörande ordförande avger alltid sin röst sist.

När omröstningen har avslutats, befäster ordföranden detta med ett klubbslag. Därefter får ingen ledamot avge sin röst. Inte heller får någon ledamot ändra eller återta en avgiven röst efter klubbslaget.

Om oenighet uppstår om resultatet av en öppen omröstning, skall en ny omröstning genomföras omedelbart.

##### **27 §**

En valsedel, som avlämnas vid en sluten omröstning, skall uppta så många namn som valet avser samt vara omärkt, enkel och sluten.

En valsedel är ogiltig

1. om den upptar namnet på någon, som inte är valbar
2. om den upptar flera eller färre namn än det antal personer, som skall väljas
3. om den upptar ett namn, som inte klart utvisar vem som avses.

Vad ovan sagts gäller inte vid val, som sker med proportionellt valsätt. För sådana val finns särskilda föreskrifter i lag (1992:339) om proportionellt valsätt.

**Motioner** (4 kap. 16 § första st. samt 5 kap. 23 § p.2 och 33 § KL)

### **28 §**

En motion skall vara skriftlig och undertecknad av en eller flera ledamöter. Motionen bör inte ta upp ämnen av olika slag.

Motionen ska lämnas in till kommunstyrelsens kansli senast vardagen före dagen för fullmäktigesammanträdet.

En ersättare får väcka en motion bara när ersättaren tjänstgör som ledamot vid ett sammanträde.

Kommunstyrelsen skall två gånger varje år redovisa de motioner, som inte har beretts färdigt.

**Företagens initiativrätt** (5 kap. 23 § 6 p KL)

### **29 §**

Styrelsen i ett sådant företag som avses i 3 kap. 17 och 18 §§ KL får väcka ärenden i fullmäktige om sådana ärenden som företaget är skyldigt att se till att fullmäktige får ta ställning till.

**Interpellationer** (5 kap. 49-53 §§ KL)

### **30 §**

1. Interpellation skall vara skriftlig och undertecknad av **en** ledamot.

Interpellationen ska inges till kommunsekreteraren senast vardagen före den dag då fullmäktige sammanträder. Kommunsekreteraren ombesörjer sedan att

interpellationen utan dröjsmål vidarebefordras till den ordförande, som den är riktad till, samt att interpellationen kommer fullmäktige tillhanda senast vid sammanträdet.

2. En interpellation bör besvaras senast vid det sammanträde, som följer närmast efter det sammanträde, då interpellationen ställdes. Interpellationer får besvaras även om inte mer än hälften av ledamöterna är närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

3. Svar på interpellation bör vara skriftligt och utsändas med handlingarna till det sammanträde, då svaret avses lämnas.

4. Om interpellationssvaret inte hunnit färdigställas så att det kan utsändas med handlingarna enligt punkt 3, ska ändå uppgift om att svar på interpellationen kommer att avges vid ett visst sammanträde intas i kungörelsen.

Den ledamot, som framställt interpellationen, ska få del av svaret senast dagen före den sammanträdesdag, då svaret avses lämnas.

5. Om en interpellation avser förhållanden i ett sådant företag, som avses i 3 kap. 17 eller 18 §§ kommunallagen, får den ordförande, till vilken interpellationen framställts, överlämna interpellationen till en av fullmäktige utsedd ledamot i företagets styrelse för besvarande.

### **Frågor (5 kap. 54-56 §§ KL)**

#### **31 §**

Ledamot kan också framställa en fråga vid sammanträdet. Frågan ska ställas till ordförande i berörd nämnd.

Frågan bör besvaras vid det sammanträde, då den har framställts, om den tillfrågade förklarar sig beredd att svara på frågan. I annat fall besvaras frågan vid nästkommande sammanträde. Interpellationer och frågor får besvaras även om inte mer än hälften av ledamöterna är närvarande vid fullmäktiges sammanträde.

Fråga skall föreligga i skriftlig form och inlämnas till kommunsekreteraren senast vardagen före sammanträdet. Svaret behöver inte föreligga i skriftlig form.

I debatten deltar endast frågeställaren och den som svarar på frågan.

Vad som sägs i 30 § punkten 5 gäller också för fråga.

**Beredning av ärenden** (5 kap. 25a - 34 §§ KL)**32 §**

Ärenden bereds i enlighet med vad som anges i 5 kap. 26 - 34 §§ kommunallagen.

**33 §**

Ordföranden bereder i samråd med vice ordförandena frågor och ärenden om ansvarsfrihet och anmärkning.

**34 §**

Ordföranden bereder i samråd med vice ordförandena revisorernas budget.

**Valberedning****35 §**

Vid det första sammanträdet med nyvalda fullmäktige väljs en valberedning för den löpande mandatperioden. Antalet ledamöter och ersättare i valberedningen beslutas av fullmäktige.

Bland ledamöterna väljer fullmäktige vid samma tillfälle en ordförande och en eller två vice ordförande för samma tid, som de har valts att vara ledamöter.

Valberedningen framlägger förslag i alla de valärenden, som fullmäktige har att behandla och som inte upptas till omedelbar handläggning i fullmäktige.

Valberedningen bestämmer själv sina arbetsformer.

**Justering av protokollet** (5 kap. 61-62 §§ KL)**36 §**

Protokollet justeras av ordföranden och två ledamöter.

Om två eller flera ledamöter har tjänstgjort som ordförande under ett sammanträde, justerar varje ordförande de paragrafer i protokollet eller delar därav, som behandlats under vederbörandes ordförandeskap.

Fullmäktige får besluta att en paragraf i protokollet skall justeras omedelbart. Paragrafen bör redovisas skriftligt innan fullmäktige justerar den.

### **Reservation (4 kap. 22 § KL)**

#### **37 §**

Om en ledamot, som reserverat sig mot ett beslut, vill motivera reservationen, skall detta göras skriftligt. Motiveringen till reservationen skall i så fall lämnas till sekreteraren före justeringen av protokollet.

### **Uttalande till protokollet**

#### **38 §**

Uttalande, som inte utgör reservation, får inte intas i protokollet utan att fullmäktige för varje särskilt fall beslutar detta. Innan beslut fattas, skall uttalandet i skriftlig form ha överlämnats till ordföranden.

### **Expediering m.m. och publicering**

#### **39 §**

Utdrag ur fullmäktiges protokoll skall tillställas de nämnder samt övriga organ och personer, som berörs av besluten.

Kommunens revisorer skall alltid tillställas hela protokollet.

Ordföranden undertecknar och sekreteraren kontrasignerar fullmäktiges skrivelser och de övriga handlingar, som upprättats i fullmäktiges namn, om inte fullmäktige beslutar annat.

Protokollet ska utöver de i 5 kap. 62 § KL uppställda kraven på tillkännagivande även inom samma tid publiceras på kommunens webbplats.

**Allmänpolitisk debatt****40 §**

Innehåll:

1. I samband med behandling av planeringsunderlag (PLU) anordnas en debatt om planeringsförutsättningarna inför nämndernas budgetarbete.
2. Fullmäktiges budgetsammanträde skall inledas med en allmänpolitisk debatt.
3. På initiativ av en eller flera ledamöter kan presidiet ta ställning till om, när och hur debatt skall kunna föras även i annat ämne av mera allmänt intresse.

Former:

Meddelande om debatten sändes till fullmäktiges ledamöter samtidigt med kungörelsen.

Debatt enligt punkterna 1 och 2 ovan inleds av kommunstyrelsens ordförande i högst tio minuter. Debatt enligt punkt 3 inleds av den, som har begärt debatten, i högst fem minuter.

I övrigt gäller följande för samtliga debatter:

Efter inledningen går ordet i högst fem minuter till övriga partiföreträdare i ordning efter partiets storlek i fullmäktige. Vid lika mandat ordnas partierna alfabetiskt. Repliker får inte bryta inledningsanförandet eller partiföreträdarnas anföranden.

Anföranden hålls därefter i den ordning som ledamöterna begär ordet, högst tre minuter. Replikrätt föreligger enligt samma regler som vid fullmäktiges sammanträden.